

NOTULEN van de Conferentie van zendingen op Halmahera gehouden van 16 maart-1 april 1937

AGENDA.

1. Opening.
2. Voorlezen van het nieuwe reglement op de Conferentie.
3. Voorlezen van de Notulen van de Conferentie van 1936 met antwoord van het Hoofdbestuur.
4. Ingekomen stukken.
5. Schoulaangelegenheden.
6. De W.K.O. in verband met het Ressort Boeli-Weda-Gane
7. Voorlezen Jaarverslagen.
8. Nazien Jaarrekeningen.
9. Opnaking Ramingen
10. Rondvraag.
11. Vaststellen Conferentie 1938
12. Vaststellen notulen 1937
13. Sluiting.

Op Dinsdag 16 maart 1937 des namiddags om vijf uur opent de voorzitter de Heer Ellen de conferentie in de kerk van Tobelo.

Aanwezig zijn: de dames Mevr. van Bonzel, Zuster Loots, Mevr. Ploeger en Mevrouw Kolk, verder de Heren Ellen, van Bonzel, Rooseboom, Ploeger en Kolk.

Nadat we gezamenlijk hebben gezongen Psalm 72:6 en de Voorzitter, de Heer Ellen voorgegaan is in gebed, bepaalt hij onze gedachten en oogenblik bij het Zedingswerk van de Apostel Paulus, die door Christus liefde er toe gedrongen werd.

Als uitgangspunt heeft hij gekozen 2 Cor.5:14: Want de liefde van Christus dringt ons.

De liefde van Christus drong de apostel tot dat grote werk en zal, ook telkens weer moeten dringen, om de ons opgelegde taak te kunnen volbrengen. Achtereenvolgens staat hij stil bij "liefde" in de verschillende godsdiensten, om te eindigen en des te duidelijker te laten zien de grote liefde van Christus. Zending is dan ook, door Christus liefde, het zegen brengende werk. Na sluiting met dankgebed zingen we nog Gezang 155:5.

De volgende morgen wordt de Conferentie voortgezet en als eerste punt is dan aan de orde het opstellen van de officiële agenda.

2. Voorlezen van het Reglement

Thans is aan de orde het voorlezen van het nieuwe reglement van januari 1936, betreffende de conferentie. Na het voorlezen van art 7 van dit reglement volgt een levendige bespreking. De heer Ploeger, die door de Conferentie (zie notulen conferentie van 1936 punt 10 van de agenda.) officieel tot penningmeester is benoemd, tijdens het verlot van de heer van Bonzel, krijgt hier plotseling te horen dat dit veranderd is en dat in zijn plaats thans ook door het Hoofdbestuur, de heer Rooseboom tot penningmeester is benoemd.

De vaste lijn van de Zending op Halmahera, die in 1935 en begin 1936 zoek was, volgens de laatste mededelingen (jaarverslag) maar sindsdien enigszins hersteld, wordt thans weer verbroken. De heer Ploeger en met hem de conferentie spreekt zijn verontwaardiging uit, daar hij tot nu toe er nog nooit enig persoonlijk schrijven over heeft ontvangen. Ook tijdens de

conferentie is er nog geen schrijven over aanwezig, hoewel er al een vliegbrief in de heer Rooseboom zijn bezit is aangaande deze zaak.

Het bevreemdt de conferentie zeer daar toch in het nieuwe reglement, in art.7 vermeldt staat dat de conferentieleden de secretaris en penningmeester benoemen.

Daar er niemand (dit is tijdens de conferentie door een ieder medegedeeld) over deze aangelegenheid een persoonlijk schrijven tot het Hoofdbestuur heeft gericht, vraagt de conferentie opheldering.

De heer Ploeger bevreemdt het ten zeerste en zal dan ook nog persoonlijk een schrijven tot het Hoofdbestuur richten omtrent deze aangelegenheid.

Ook de voorzitter van de conferentie heeft nooit enig schrijven er over ontvangen en kon dus eigenlijk niets officieels hier omtrent mededelen.

3. Lezing van de notulen van 1936 en antwoord van het Hoofdbestuur.

Na het lezen van de notulen komen nog allerlei dingen ter sprake, ook na het lezen van het antwoord van het Hoofdbestuur op deze notulen, vooral na het laatste gedeelte, volgt een levendige bespreking.

Het punt is dan aan de orde, in verband met dit antwoord van het Hoofdbestuur: hoe kunnen we de gelden die in de gemeenten gecollecteerd worden en die niet speciaal voor die of de gemeente bestemd zijn, het best beheren en gebruiken.

De Heer van Bonzel maakt naar aanleiding van dit schrijven nog de opmerking, dat de gedachten van de Inheemsen, bij het geven van geld, in een of andere collecte, veel hoger staan dan wij meestal denken.

De Inheemsen vragen niet waar het gestort wordt en voor wie. Als eerste staat bij hen altijd, ze geven het aan Gods.

Vervolgens nog een uitvoerige bespreking, bij het laatste gedeelte, aangaande de gelden der gemeentetuinen en die van de kleine U.Z.V. tuinen.

De Conferentie kan volkomen accoord gaan met het voorstel van het hoofdbestuur om deze gelden hier te besteden. Zij juicht dit zelfs toe want er ontstaat daardoor een begin van zelfstandigheid.

De conferentie is na algemene bespreking en met algehele instemming tot de slotsom gekomen, dat het het beste is dat alle gecollecteerde gelden, in de verschillende gemeenten die niet speciaal voor hen bestemd zijn, gestort zullen worden in het Evangelisatiefonds. Hoe dat het beste kan gebeuren en wat daarin gestort zal worden, zal in een volgend punt nader besproken worden.

Daar de regeling misschien onduidelijk was, heeft de heer Ploeger, zie zijn jaarrekening, nog een bedrag van fl. 454,- gestort in de U.Z.V. die eigenlijk voor dit Evangelisatiefonds bestemd waren. De heer Ploeger verzoekt beleefd, indien mogelijk, dit bedrag weer te willen terug storten. Ook de heer van Bonzel verzoekt eveneens de gelden van zijn jaarrekening, die er ten onrechte op zijn gebracht, voor zover mogelijk te willen terug storten.

4. Ingekomen Stukken.

A Van het Zedingsconsulaat.

1. Schrijven van 15 mei 1936 over de motorboot "Liunkendage"
2. Door de heer Ellen persoonlijk reeds beantwoord, doch er zal nog nader overleg gepleegd worden, zodra de ressortszending en tevens beheerder der motorboot weer teruggekeerd is.
3. Schrijven 16 mei no. 672/219 over de Hogere Theologische school.

4. 15 juni 1936 verschillende brieven van het Consulaat. Ontangen het "agreement" met de Resident van de Molukken. Met zeer grote belangstelling heeft de conferentie deze bespreking gevolgd.
5. Schrijven van 10 oktober met als onderwerp: gedragslijn ten opzichte van het bouwen, het onderhouden etc. van Kerkgebouwen, bijzondere volksscholen en woningen van onderwijzers van bijzondere Volksscholen.
6. In dit verband tevens behandelt het antwoord van de Resident van 7 november. Het geheel voor kennisgeving aangenomen.
7. Schrijven van 15 oktober over halvering van salaris.
8. Nogmaals een nader schrijven over deze halvering 17 oktober.
9. Schrijven van 30 november over de kortingen in het komende jaar.
10. Schrijven van 20 februari 1937. Over het verstrekken van geneesmiddelen.

B. Van de Resident der Molukken.

1. Schrijven van januari over de salarisregeling der Volksonderwijzers.
2. Schrijven 30 januari, waarin vermeld dat het minimum aantal leerlingen voor Halmahera thans definitief vastgesteld is op 20, om de subsidie te behouden met uitzondering van het ressort B.W.G. Voor dit ressort is het vastgesteld op 25.
3. Nogmaals een schrijven van de Resident over de bezoldiging der Volksonderwijzers aan de bijzonder volksscholen.
4. Schrijven van 16 april met als onderwerp: Boete betaling bij minnelijke schikking van overspel aken in de kampong.
5. Een schrijven waarin nogmaals wordt gevraagd om diverse voortbrengselen en etnografica op te zenden aan het Museum Maloeka te Ambon.
6. Een schrijven over het toezicht op het particulier onderwijs, en wel over het overplaatsen van goeroes van het ene ressort naar het andere ressort, met vermelding om daarvan bericht te zenden aan het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur. Dit wordt reeds jaren door de zendingen alhier gedaan.
7. Schrijven van 13 jui 1936. Ordonnantie tot regeling van de armenzorg in de Molukken.
8. Schrijven van 7 juli 1936 waarin medegedeeld wordt dat aan de 'zendingen voortaan bericht wordt gezonden, wanneer een goeroe van de bijzondere school gerechtelijk wordt vervolgd of een andere straf zou moeten ondergaan.
9. Afschrift van een correspondentie van de Resident der Molukken, met de Apostolisch Vicaris te Langgoer betreffende het "agreement".
10. Rondschriften van 17 augustus aangaande het gebruik maken van Gouvernementsstomers voor trajecten welke door de K.P.M. worden bediend. Men betaalt een klein passage bedrag, doch in geval van ziekte, op attest van een dokter wordt men gratis vervoerd, met begeleidende personen indien de arts dit nodig acht.
11. Schrijven van 28 september 1936 over het vaststellen en uitvoeren van voorschriften der algemene subsidiebepaling voor de Residentie der Molukken.
12. Concept Huwelijksreglement. Thans slechts gedeponceerd, naar aanleiding van een schrijven van de zendingensconsul.
13. Schrijven van 1 febr. 1937 over toekenning van vergoedingen bij overplaatsing van leerkrachten aan de volksscholen.

C. Van het Departement van Onderwijs en Eredienst.

1. Schrijven van 26 mei 1936 waarin verijdelde dat gepensioneerde Inheemse leerkrachten niet langer bij het volksonderwijs kunnen blijven doordienen.
2. Schrijven 7 mei; nogmaals over het bovenvermelde onderwerp.
3. Schrijven 3 juni 1938 over de bouw van Inlandse volksscholen. Er wordt gevraagd, dat indien men een school wenst te bouwen of te doen verplaatsen, om dan zo veel mogelijk vrije ruimte open laten voor gezamenlijk spel onder leiding van de onderwijzer. Zal zo mogelijk werden nagestreefd.
4. Schrijven van 15 juni 1936: Regeling betreffende de Cursussen ter opleiding van volksonderwijzers, vastgesteld bij het besluit van de Directeur van Onderwijs en Eredienst van 14 mei 1936 no. 14039/B
5. Schrijven van 15 juni 1938 waarin de vacantieregeling is vastgesteld voor de openbare volksscholen (vervolg) A. Waar overwegend Mohammedanen zijn en B. een regeling waar overwegend Christenen zijn.
6. Schrijven van 23 juli 1936 over de TBC bestrijding op de volksscholen.
7. Schrijven van 3 aug.1936 no. 25246/E. Nadere vaststelling van de regionale bezoldigingsregeling Java en Madoera en regionale bezoldigingsregeling voor de Molukken (Buitengewesten.)
8. Rondschrijven van 17 dec. Maatregelen op salarisgebed per 1 jan 1937. Voor Halmahera alleen van belang voor de vervolgschool te Tobelo.
9. Schrijven van 22 jan.1937 no. 1658/ L met als onderwerp: Verhoging van de waarde en aantrekkelijkheid van het Inl. Onderwijs door schrijf en tekenwedstrijden, en door beoefening der danskunst.
10. De conferentie merkt hierbij op dat de aantrekkelijkheid van het Inl. Onderwijs op de bijzondere scholen sterker is dan op de openbare scholen en al willen we naar ons vermogen medewerken om het onderwijs nog aantrekkelijker te maken, toch zullen we geenszins de danskunst bevorderen. De meeste dansen hebben een onzedelijke strekking en zijn voor christenen niet goorloofd. Een ieder zal dit jaar in eigen ressort zien hoe het het best mogelijk is om de aantrekkelijkheid te verhogen.

Van de Inspectie van Onderwijs

De heer Ellen heeft als voorzitter in het jaar 1936 een schrijven gericht tot de Inspecteur van Onderwijs en daarin gevraagd of de mogelijkheid bestaat, dat het Landschap een nieuwe vervolgschool bouwt, om reden dat deze vervolgschool nog altijd gehouden wordt in een gebouw van de U.Z.V. en dit gebouw veel te klein blijkt.

Antwoord van de Inspectie.

In dit schrijven worden veel inlichtingen gevraagd en wordt tevens verzocht om een gezegeld request aan te bieden aan de Directeur van Onderwijs en Eredienst, met verzoek om toekenning van subsidie voor uitbreiding of algehele vernieuwing en daarbij over te leggen:

- A. Tekening met afmetingen van het bestaande gebouw.
- B. Motivering, noodzakelijkheid van de vernieuwing.
- C. Werktekening van de nieuwbouw met raming der kosten.

Het lijkt de conferentie het beste dat het Landschap een nieuwe school bouwt en de voorzitter zal nogmaals met het Hoofd van Plaatselijk Bestuur over deze aangelegenheid spreken.

Andere ingekomen stukken.

1. Van de notulen der zendingen van N. Guinea wordt met grote belangstelling kennis genomen.
2. Schrijven van Goeroe J. Damping te Tobelo waarin hij aan de conferentie vraagt om zijn salaris te verhogen, dit in verband met de prijsstijging der levensbehoeften. De Conferentie is na wel overwogen bespreking tot de conclusie gekomen, dit te moeten afwijzen.
3. Schrijven van Goeroe C. Noya te Pitoe waarin hij mededeelt dat nu de Copraprijzen hoog zijn en steeds nog stijgen, de mensen in het geheim de bruidsschat trachten te verhogen. Dit geeft allerlei moeilijkheden om in de kerk te kunnen trouwen wordt de bruidsschat door de ouders bepaalt in overeenstemming met de adat van Halmahera, doch na het huwelijk worden de jongelui of de schoonouders of beiden aan zeer veel banden gelegd. De conferentie kan na lange bespreking voorlopig in deze zaak nog geen beslissing nemen maar een ieder en tevens de conferentie zal deze zaak dit jaar nog nader in beschouwing nemen.
4. Schrijven van Goeroe M. Redjubik te Wosia, waarin hij vraagt aan de conferentie of het in verband met familie omstandigheden mogelijk is overgeplaatst te worden het ressort Kau. Daar er op Halmahera veel te weinig Inheemse krachten zijn bracht overplaatsen moeilijkheden mee daar er in het ressort Tobelo geen andere voor hem is. De conferentie is van mening dat het alleen mogelijk is door ruilen met een van het ressort Kau en kan er dan mede accoord gaan.
De zendingen der beide ressorten zullen nog nader met elkander over deze aangelegenheid spreken en handelen.
5. Schrijven van de kepala-kampong van Leo-leo, een vroeger ontslagen Menadonese goeroe (ontslagen vanwege de vele perkara's) waarin hij vergiffenis vraagt en verzoekt om weder aanstelling. Afgewezen.
6. Verzoek van een zeer kleine christengemeente te Ekor om een eigen school. Daar er echter een landschapsschool is en wij natuurlijk geen concurrentie willen. Afgewezen.
7. De conferentie brengt echter een andere oplossing (mogelijk). Niet zo ver van de kampong Ekor ligt nog een andere kampong waar heidenen zijn. Mogelijk zouden ze naar deze kampong kunnen verhuizen en dan zouden ze daar wellicht een school kunnen krijgen.
De ressortzending zal met de betreffende gemeente er over spreken.

V. School aangelegenheden.

1. Voor de Normaalleergang is door het Gouvernement een reglement en leidraad voor opvoedkunde en paedagogiek ingevoerd. Ook voor onze ongesubsidieerde Normaalleergang ontvingen we zulk een exemplaar. Het blijkt wel zeer duidelijk dat er veel werk van gemaakt is en ook in het reglement zijn vele artikelen, die juist zijn dan van het oude dat we hier nog steeds gebruiken. We zullen zoveel mogelijk dit volgen. Naar aanleiding hiervan is er nog een schrijven ontvangen van het Zendingconsulaat. Er zal ook een proef leerrooster worden aangevraagd. Daar de leidraad in het Nederlands is opgesteld, heeft de heer Roeseboom op zich genomen om deze in het Maleis te vertalen en zo mogelijk ter hand te stellen van alle leerlingen der school, alle zendingen op Halmahera en indien er dan nog tijd toe is, alle Goeroes
2. Landbouwonderwijs.

Na de ervaring van de laatste maanden zal het Landbouwonderwijs geenszins opgevoerd worden, eerder verminderd, daar er een groot gebrek aan tijd is voor de opleiding op school en de uren van onderricht minder zijn dan bij de Gouvernementscholen.

3. Dan komt de Normalschool en de Theologische cursus nogmaals ter sprake. De conferentie voelt de noodzakelijkheid van meer abiturienten voor de school. In een vorig schrijven is al vermeld dat er veel te weinig Inlandse krachten zijn en dat we voortdurend in moeilijkheden zitten. Dit punt geeft natuurlijk veel stof tot spreken en discussiëren. De heer van Bonzel doet het voorstel om boven het aantal anak-piara's dat ieder huisgezin beslist nodig heeft om een extra kracht te nemen en deze dan te bekostigen uit het Evangelisatiefonds. Een ieder maakt hieromtrent zijn mening kenbaar en er blijkt wel zeer duidelijk dat op Halmahera geenszins het a.p. systeem kan worden afgeschaft. Er wordt besloten dat beneden de vijf a.p.'ers er geen vrij zal zijn maar dus de vijfde bekostigd zal worden (kunnen) uit het Evangelisatiefonds. Wanneer iemand er zes nodig mocht hebben dan is de zesde vrij, enz... Doch slechts één op de vijf. Voor do heer Ellen is, voor de tijd dat hij nog hier blijft een andere regeling getroffen.

Meerdere financiële steun en Zelfstandigheid der Gemeenten.

Punt 6 van de agenda is een onderwerp ter tafel gebracht door de voorzitter en wel in verband met de 25% korting op de goeroe salarissen en hun kindergelden. De Conferentie is van mening dat, daar de goeroes buiten subsidie toch al een zeer laag salaris hebben, deze niet meer verlaagd kunnen worden. Het is de vraag hoe kunnen we hier die 25% aanvullen of hoe is het mogelijk dat het zendingswerk op Halmahera of beter de gemeenten op Halmahera, meer onafhankelijk komen van Holland.

Er zal dus naar gestreefd moeten worden dat de gemeenten voor 1/4 deel of 25% de kosten zelf dragen. Er wordt besloten om dit vierde deel der onkosten te bestrijden uit het Evangelisatiefonds. Daarom is het nodig geworden een uniforme regeling te hebben ten opzicht van het fonds en hare gelden.

Er wordt besloten:

A. Voor de gemeente zelf blijft:

1. Collecte eerste rondgang in elke dienst.
2. Opbrenst eigen tuin of tuinen.

B. Voor de U.Z.V. kas:

1. De bedragen van de Algemeen Penningmeester
3. Subsidien.
4. Schoolgelden.
5. Verkochte leermiddelen en gedrukten.

C. Voor het Evangelisatiefonds

1. De tweede collecte in elke dienst
2. Pinkstercollecten en andere Pinkstergelden.
3. Oudejaarsavond collecte.
4. Avondmaal, Doop en Huwelijkscollecten.
5. 10% van de netto inkomsten van het gemeentegeld

Uit dit fonds zal een kwart deel der onkosten van het Zendingswerk op Halmahera bekostigd moeten worden en dat zal zijn voor het volgende:

1. Aanvulling salarissen der goeroes en hun kindergelden (alleen gesubsidieerde).
2. Salarissen der evangelisten.
3. Leerlingen Normaalcurcus waarvan de ouders of anderen niets kunnen bijdragen.
4. De anak-piara's genoemd onder hoofd "Schoolaangelegenheden" waarvoor bepaald is fl 70 per a.p. per jaar.

Er zijn op Halmahera twee ressorten n.l. B.W.G. en het ressort Morotai die zichzelf niet geheel kunnen bekostigen. Andere ressorten houden elk jaar een bedrag over. Daarom is er thans besloten dat ieder elk jaar een jaarrekening maakt van dit fonds en tevens een raming opmaakt voor het komende jaar en dat de Conferentie in haar geheel hierover oordeelt en de gelden verdeelt, opdat ieder ressort voldoende heeft om de 25% te bekostigen en andere onkosten.

Het is nog moeilijk om het definitief te regelen en daarom zal volgend jaar nader er over gesproken worden.

De Wari-Wosia Klapperonderneming in verband met het Ressort B.W.G.

De Conferentie heeft bij geruchten vernomen, dat de Zending van het ressort B.W.G. weer te Tobelo woonachtig zal zijn en dat hij dan tevens de tuinen zal beheren. De conferentie brengt in het midden dat het niet te verantwoorden is tegenover de bevolking van dat grote ressort en zij ziet zeer duidelijk, dat al wordt het ressort twee à driemaal per jaar vanuit Tobelo bereist, het van zeer veel minder waarde is en blijft, dan wanneer de zending gevestigd is temidden van zijn mensen.

Ook do Resident en ass. Resident der Molukken hebben onlangs weer over deze onbezetting gesproken en zij betreuren het zeer dat een zending die zulk een mooi werk heeft en er toch zijn speciale opleiding voor heeft ontvangen, weer als handelaar in klappers gaat optreden. De Conferentie deelt het hier nogmaals mede dat ze absoluut geen zendingswaarde ziet in deze tuin en zijn beheer ervan. Zij betreurt het zeer dat het ressort weer onbezet blijft vooral met het oog op de grote actie der Mohammedanen en Rooms en Adventisten en zeer zeker zal deze onbezetting remmend blijven werken op het nieuwe werk in Gane.

De conferentie heeft ervaren en ervaart dit nog dagelijks dat de zending en tevens het gehele zendingswerk, doordat een zending optreedt als "K L A P P E R B O E R" een slecht figuur maakt en het geenszins ten bate is van het werk.

Eenparig komt zij tot de conclusie, vooral nadat de heer Ellen nogmaals iets medegedeeld heeft over zijn beide reizen naar dit ressort, dat B.W.G. onmogelijk voldoende te bewerken is vanuit Tobelo. De school van Weda heeft weder subsidie ontvangen, maar hiervan was de oorzaak dat er zich nu een zending definitief zou vestigen, daar het stuk grond voor een te bouwen woning al bereids was bepaald.

Namens de A.R. en de Sultan is er thans geïnformeerd of dit nog doorging en zo niet, dan wordt de grond weer gebruikt voor andere doeleinden.

Van de zijde van het bestuur is er alle mogelijke medewerking en het zou zeer te betreuren zijn, indien dit veranderde door steeds maar een vestiging uit te stellen.

Voorlezen Jaarverslagen.

De heer Ellen leest zijn verslag voor als voorzitter, leider van de Theologische opleiding en beheerder van het Ziekenhuis en Leprozerie.

De heer Kolk leest zijn verslag voor over Morotai. Er wordt gelachen, over zijn juiste uiteenzetting van het benodigd bedrag voor halen post etc. De Conferentie hoopt dat het Hoofdbestuur voor dit jaar alsnog de goedgekeurde raming wil verhogen daar van het opgegeven bedrag niet gekort kan worden.

De heer van Bonzel leest zijn verslag over Djailolo, De heer Rooseboom over Galela-Loloda.

De heer Ploeger over Kau-Wasile.

Zuster Loots van de werkzaamheden door haar verricht aan het Ziekenhuis en Leprozerie.

Nazien van de Jaarrekeningen.

De jaarrekeningen worden nagelezen. Bij de jaarrekening van Galela-Loloda wordt opgemerkt, dat de kindergelden der gepensioneerde Goeroes of van overleden goeroes behoren te worden uitbetaald volgens de algemene vastgestelde regeling. Door de voorzitter wordt in dit verband de opmerking gemaakt om toch vooral de reiskosten rekening zo sober mogelijk te houden.

Opmaking ramingen 1938.

Dan worden de ramingen opgemaakt en vervolgens goedgekeurd en getekend; ramingen betreffende de ressorten Tobelo, Galela-Loloda, Djailolo, Kau-Waisele, Morotai en B.W.G. Vervolgens nog die van het ziekenhuis en de W.K.O.

Rondvraag

- a. De heer Ellen stelt voor Goeroe Haurisa te Kobe, die al ruim een halfjaar ziek is en ziektegeld geniet, te pensioneren.
  - b. Verder vraagt hij hoe de Conferentie denkt over het huwen van Leprozen en de te betalen bruidschat.
Het is wel zeer moeilijk om voor zulke mensen gelden bijeen te brengen. Op het ogenblik is er juist zulk een geval. Besloten wordt ze te huwen en over deze kwestie te corresponderen met de Resident der Molukken.
  - c. Welke goeroes mogen huwelijken inzegen? De conferentie is van mening om goeroes die ongeveer 5 jaar zelfstandig een gemeente hebben bearbeid, de inzegening toe te staan.
  - d. Wat kunnen we doen tegen de Adventisten die geregeld hier komen en colporteren met hun geschriften?
Het is nodig de goeroes en de gemeenten er op te wijzen en hen voor te lichten, verder er goede lectuur tegenover te stellen.
  - e. Over de Warta's. Er wordt besloten deze in zoverre uit te breiden dat alle vragen van het Hoofdbestuur en van het Consulaat voldoende beantwoord kunnen worden.
- Wat verstaat men onder een kerkenraad? En wat onder een vereniging? De meningen lopen uiteen en daarom zal een lijst worden opgesteld waarin deze worden omschreven, opdat er een eenheid komt in het jaarwerk.
- f. In principe wordt besloten de baas van de W.K.O. te pensioneren met een pensioen van fl. 10,- per maand. Er zal gewacht worden tot de nieuwe beheerder gearriveerd is, om met hem hierover te spreken.
  - g. In verband met het jaarwerk waar verschillen zijn, wordt opgemerkt dat voortaan alleen die bedragen aan geld geboekt worden die de zendeling werkelijk ontvangen heeft.
  - h. De heer Rooseboom doet het voorstel om aan de leerlingen der school (normaalschool, theologische cursus) toe te staan zich in het laatste jaar of vierde jaar te verloven, na eerst met de leider der school er over gesproken te hebben en deze zijn goedkeuring er aan heeft gegeven.
  - i. De heer Ellen verzoekt beleeft evorol ontslagen te worden van het voorzitterschap en vraagt de conferentie een ander te verkiezen. Dit in verband met zijn vertrek naar het ressort Djailolo.
Hierdoor komen weer naar voren de moeilijkheden van de vorige conferentie en tevens wordt de zaak van het penningmeesterschap weer levendig besproken.

De conferentie is van mening en met algemene instemming dat we niet meer behoeven te kiezen en dus alles gevoelig aan het Hoofdbestuur kunnen overlaten.

Daarom is besloten een telegram te zenden en daarin te vragen een ander te benoemen, tevens diens secundus.

Indien er gekozen had moeten worden dan had conferentie ieder toch blanco gestemd. Daarom is het beter de benoeming en verkiezing aan het Hoofdbestuur over te laten.

- j. Nogmaals komt de prauwverbinding Sangowo-Tobelo ter sprake, daar de conferentie er voor in zou staan dat deze geregeld zou worden onderhouden. Nogmaals vraagt ze het Hoofdbestuur om op deze noodzakelijke verbinding niet te korten, maar voor dit jaar het gekorte weer aan te zuiveren. Er zal nog nader over geschreven worden.
- k. Enige tijd geleden waren er moeilijkheden in het ziekenhuis: degenen die geregeld eten enz. naar de Leprozen brachten maakten bezwaar; ze waren bevreemd voor besmetting enz. Thans is dit weer voorbij en hebben zich enigen bereid verklaard om geregeld te gaan. De zuster vraagt of het niet mogelijk is deze een gratificatie te geven. Het wordt aangenomen en besloten dat Zuster Loots dit zelf kan regelen al naar gelang van de omstandigheden.
- f. De heer Ploeger vraagt goedkeuring van de conferentie om in zijn ressort een enigszins afwijkende werkwijze in te voeren. Hij wil zijn ressort verdelen in 3 kerkenraden (zoals Morotai er twee heeft) ieder met eigen bestuur. Deze raden vergaderen afzonderlijk eens in de drie maanden. Allereerst zullen in deze vergaderingen de belangen der gemeenten worden behartigd, tevens om het contact der Goeroes onderling te bevorderen. Daarnaast zal aan elk der redenen het beheer over een evangelisatiepost worden opgedragen. Ook het financiële beheer wil de heer Ploeger langzamerhand in handen geven. Hierdoor hoopt hij het verantwoordelijkheidsgevoel der Goeroes en ouderlingen te prikkelen en hen tot zelf dragen te bewegen. In principe kan de Conferentie met de bedoelingen van de heer Ploeger meegaan, maar ze raadt voorzichtigheid en scherpe controle aan vooral waar het toekennen van rechten en beheer op financieel gebied betreft.
- m. Vervolgens vraagt de heer Ploeger hoe de conferentie denkt over het volgende. Om aan de neiging tot feestvieren dezer mensen op Halmahera tegemoet te komen, zou hij willen instellen dat elke gemeente haar tienjarig bestaan feestelijk herdenkt. De conferentie gaat hiermede accoord.

12. Vaststellen tijd en plaats Conferentie 1938.

De conferentie zal D.V. gehouden worden te Tobelo in de maand februari. Eind Februari half maart.

13. De Notulen der Conferentie worden gelezen en na allerlei praten vastgesteld en goedgekeurd.

14. Een officiële sluitingsavond kon er niet gehouden worden daar er te weinig tijd voor was. De heer van Bonzel als algemeen secundus sluit de conferentie met dankgebed, nadat de voorzitter allen bedankt heeft.

Namens de conferentie wordt dank gebracht aan de voorzitter voor zijn leiding der Conferentie en zijn werk als voorzitter in het afgelopen jaar. Ondanks de waarneming van het ressort B.W.G. en de vele werkzaamheden aan school en ziekenhuis en Leprozerie was hij trouw op zijn post.

Namens de Conferentie hartelijk denk.

Zo zal dan waarschijnlijk dit de laatste maal zijn dat de heer Ellen de leiding heeft gehad van de conferentie. Veel is er in al die jaren door hem verricht. Moge de Heer onze God hem nabij zijn in het werk wat hij in het ressort Djailolo zal verrichten en alles rijkelijk vergelden.

Secretaris,

voorzitter

J.C. Kolk

G.J. Ellen